

A Magyarországon működő külföldi irányítású leányvállalatok, 2008–2009

Tartalom

1. Előzmények, célok.....	2
2. A nem pénzügyi vállalkozások részvétele a nemzetgazdaságban.....	2
2.1 A külföldi irányítású leányvállalatok tevékenysége	2
2.2 A stratégiai döntéshozók székhelye	3
2.3 A stratégiai döntésekben legnagyobb szerepet játszó országok	4
2.4 A hazai és a külföldi irányítású szervezetek termelékenysége	6
2.5 A változások fő tendenciái	6
3. Külföldi irányítású pénzügyi vállalatok.....	7

[Táblák \(STADAT\)](#)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek

1. Előzmények, célok

A globalizáció megjelenésével és széles körű elterjedésével a gazdasági elemzők nemzetközi összehasonlításra alkalmas statisztikai adatokat igényelnek az Európai Unió tagállamaiban működő, külföldi irányítású leányvállalatok nemzetgazdasági szerepének, fontosabb tevékenységeinek, foglalkoztatási hatásainak értékelésére. Ezt felismerve alakította ki az Európai Unió a külföldi irányítású leányvállalatok statisztikáját (*Foreign Affiliate Statistics*, közismert angol rövidítéssel *FATS*).¹ 2007. tárgyévtől az unió tagállamaiban megkezdődött az összehangolt FATS-statisztikák összeállítás és publikálása. Ez a kiadvány az első közzététele a magyarországi FATS-adatoknak, melyek 2008. és 2009. évre vonatkoznak.²

Ez az új statisztika a mintegy két évtizedes múlttal rendelkező közvetlen tőkebefektetések statisztikájától (*Foreign Direct Investment, FDI*) alapvetően két területen tér el. Egyrészt a megfigyelt mutatókat nem a közvetlen befektetők országa, hanem a külföldi leányvállalatok **irányítását** végzők székhelye szerint, azaz az adott esetben akár több országon is átnyúló, hosszú tulajdonosi lánc végén megjelenő végső tulajdonos alapján csoportosítjuk. Így az adatok elemzésével választ kaphatunk arra a kérdésre, hogy valójában mely országokban működő tulajdonosok és milyen mértékben irányítják hazánkban az egyes ágazatok tevékenységét, vagyis a globalizáció mely ágazatokat hogyan érinti.

Másrészt, míg a közvetlen tőkebefektetések statisztikája elsősorban a befektetett tőke nagyságát veszi számba, a külföldi leányvállalatok statisztikája az érintett magyarországi vállalkozások teljesítményét, beruházását és munkaügyi adatait figyeli meg. Ezen adatokat vizsgálva elemezhetjük azt is, hogy mekkora és milyen típusú eltérések vannak a globalizált tőke irányításával működő és a hazai irányítású szervezetek mérete és termelékenysége között.

2. A nem pénzügyi vállalkozások részvétele a nemzetgazdaságban

2009-ben Magyarországon összesen (a mezőgazdasági és a pénzügyi nemzetgazdasági ágak adatai nélkül) több mint 18 ezer külföldi irányítású vállalkozás működött, ez az összes magyarországi működő vállalkozás 3,3%-ának felel meg. A felmért leányvállalatok közül a legtöbb a kereskedelemben (az összes külföldi irányítású vállalkozás 33,9%-a), az ingatlanügyletekkel foglalkozó nemzetgazdasági ágban (23,1%), valamint a feldolgozóiparban (12,8%) működött. A külföldi irányítású leányvállalatok aránya az összes vállalkozáshoz képest a villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás nemzetgazdasági ágban a legnagyobb (21,9%).

A külföldi irányítású leányvállalatok viszonylag kis számarányuk ellenére a nemzetgazdaság teljesítményének mintegy felét állítják elő: az összes **árbevétel** 51,7%-át, a **termelési érték** 53,6%-át, a **hozzáadott érték** 49,1%-át adják. Árbevételük részaránya megközelíti a kétharmadot a feldolgozóiparban, valamint az információ, kommunikáció nemzetgazdasági ágban, és meghaladja a háromnegyedet az energia nemzetgazdasági ágban.

A külföldi irányítású vállalatok adják a nem pénzügyi vállalatok 2009. évi **beruházási teljesítményértéknek** csaknem felét (48,3%), összesen közel 1500 milliárd Ft értékben. A külföldi döntéssel létrejött hazai beruházás több mint egyharmadát (37,3%) a feldolgozóipar kapta, és itt az összes nemzetgazdasági beruházás 66,2%-a a külföldi leányvállalatoknál valósult meg.

A külföldi irányítású vállalatok részesedése a foglalkoztatásban kisebb arányú, mint a teljesítményben. A nem pénzügyi vállalatoknál foglalkoztatottak 24,2%-a, közel 600 ezer fő dolgozik külföldi irányítású vállalatnál.

2.1 A külföldi irányítású leányvállalatok tevékenysége

Erős a koncentráció a külföldi irányítású, magyarországi leányvállalatok tevékenységeit tekintve, itt az egyes nemzetgazdasági ágak vállalkozásainak száma és teljesítménye a viszonyítási alap. A sorrendben első tíz szakágazathoz tartozó ilyen leányvállalatok együttes aránya az összes külföldi irányítású vállalkozás számában 71,9%, az árbevételükben 73,6%.

1 Módszertan mutatja be az új szakstatisztika jellemzőit.

2 A magyarországi adatokat 2007. évre a TEÁOR 2003 szerint, a 2008. tárgyévtől a TEÁOR 2008 szerint állítjuk elő.

Tevékenység szerint a **vállalkozások száma** az ingatlanügyletek, valamint a kis- és nagykereskedelem ágazataiban a legnagyobb. A 2009. évi **árbevétel** értéke szerinti rangsorban a nagykereskedelem, az energiaipari és kereskedelmi ágazatok, a számítógép és elektronikai termékgyártás, a kiskereskedelem, valamint a közútjármű-gyártás teljesítménye van az élmezőnyben.

A külföldiek által irányított vállalatok foglalkoztatottainak száma szerint a koncentráció némileg kisebb, az első tíz ágazat együttes 2009. évi aránya 59,7%. Az ilyen leányvállalatok legtöbb foglalkoztatottja a kiskereskedelemben található, majd a közútjármű-gyártás és a nagykereskedelem következik a rangsorban.

Az árbevétel aránya szerint a külföldi irányítású vállalatok részesedése egyes ágazatokban meghaladja a 80%-ot.

1. tábla

A külföldi leányvállalatok által az összes vállalkozás árbevételéből legalább 80%-ot elérő ágazatok, 2009

Gazdasági ágazat	Összes	Külföldi irányítású	Arányuk az összes vállalkozás árbevételéből, %
	vállalkozás árbevétele, milliárd Ft		
Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása	4 004,1	3 894,0	97,3
Közúti jármű gyártása	3 139,8	2 958,0	94,2
Távközlés	1 151,1	1 034,5	89,9
Dohánytermék gyártása	176,3	152,8	86,7
Villamos berendezés gyártása	896,7	744,3	83,0
Gép, gépi berendezés gyártása	1 677,5	1 367,8	81,5
Bőr, bőrtermék, lábbeli gyártása	88,7	72,0	81,2
Szennyeződésmentesítés	53,1	43,0	81,0

2.2 A stratégiai döntéshozók székhelye

Az összehangolt statisztikai megfigyelés egyik legfontosabb szempontja, hogy a leányvállalat végső ellenőrzését gyakorló, a vállalat működését meghatározó, stratégiai döntéshozó szervezet vagy magánszemély melyik országban található. A külföldi irányítású leányvállalatok statisztikája közelítő választ adhat a globalizáció folyamatával összefüggő kérdésekre.

A Magyarországon működő külföldi leányvállalatok irányításában 2009-ben mintegy száz országban lévő tulajdonosi/irányító szervezet vett részt, ezek többségének (61,4%) székhelye az Európai Unió valamely tagállamában van. Az EU tagországainak többségi aránya (a szálláshelyszolgáltatást, vendéglátást kivéve) minden nemzetgazdasági ágban megállapítható. Ez az arány az energiaiparban a legnagyobb (74,8%), továbbá a bányászatban, a feldolgozóiparban, a víz- és hulladékgazdálkodásban, valamint a szállításban is meghaladja a 70%-ot.

Az EU-tagországok irányító szerepe a legtöbb nemzetgazdasági ágban meghatározó a külföldi irányítású szervezetek teljesítménymutatóinak abszolút értékét, valamint arányait tekintve is. Bár az EU-tagországok leányvállalatai a vízgazdálkodás, szennyvízkezelés árbevételében 90,1%, az építőiparban 93,8%-ot tesznek ki, azonban itt viszonylag alacsony az elért teljesítmények abszolút értéke.

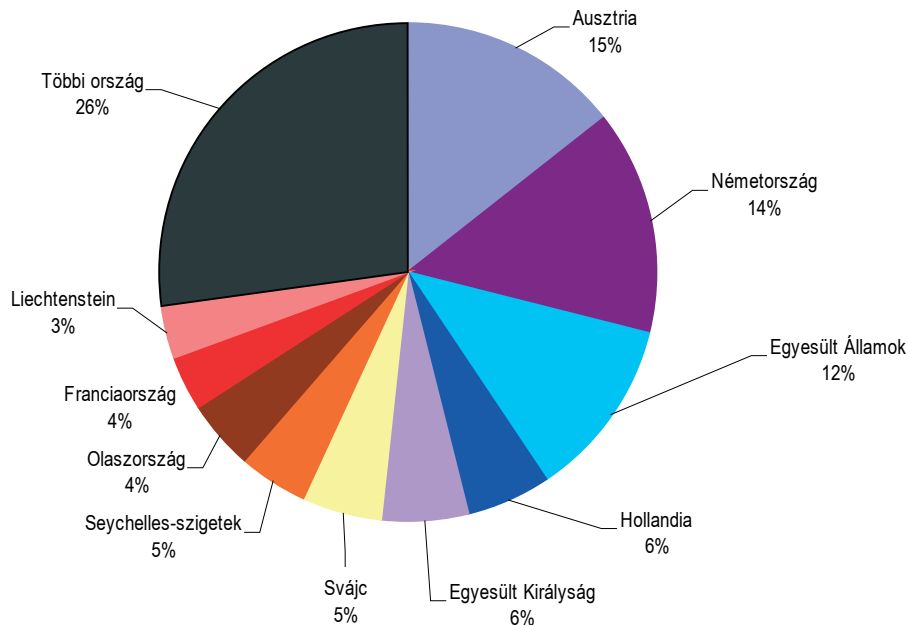
A külföldi irányítású leányvállalatok beruházásait vizsgálva is megfigyelhető az Európai Unió országainak túlsúlya. Az EU szerepe csaknem kizárólagos az energia, a vízellátás, valamint a szállítási tevékenységet végző nemzetgazdasági ágakban, csupán a feldolgozóiparba érkezik az EU-n kívüli országokból jelentősebb beruházás.

2.3 A stratégiai döntésekben legnagyobb szerepet játszó országok

A magyarországi leányvállalatokat irányítók székhelye szerint is erős a koncentráció. Az összes külföldi irányítású magyarországi leányvállalat működésének stratégiai döntéseit, mintegy háromnegyedét mindössze tíz országban hozzák. Ezek közül legjelentősebb az **Európai Unió belül** Németország, Ausztria, Hollandia, Egyesült Királyság, Franciaország, Olaszország, az **EU-n kívül** pedig az Egyesült Államok, Svájc, Liechtenstein és a Seychelles-szigetek.³

1. ábra

A legjelentősebb országok a külföldi leányvállalatok száma szerint, 2009

Az összes külföldi leányvállalat 14,4%-át Németországból irányítják. Ezek aránya az összes leányvállalat teljesítményében ennek a kétszerese; árbevételben 26,2%, hozzáadott értékben 28,0%. Az említett leányvállalatok mintegy 142 ezer munkavállalót foglalkoztatnak, ami az összes külföldi irányítású vállalkozásnál foglalkoztatottak 24,2%-a. A német érdekeltségű leányvállalatok elsősorban a kereskedelemben (bolti vegyes kiskereskedelem és az ahhoz kapcsolódó nagykereskedelem, valamint üzemanyag-kereskedelem) és a feldolgozóiparban, azon belül a közútjármű-gyártásban és az ahhoz kapcsolódó iparágakban vannak jelen. Az említett ágakban a legnagyobb az árbevételük is. A külföldi országok közül Németország szintén a legnagyobb árbevételt realizálja az energiaiparban belül a villamosenergia-termelésben, -ellátásban, valamint a gázkereskedelemben.

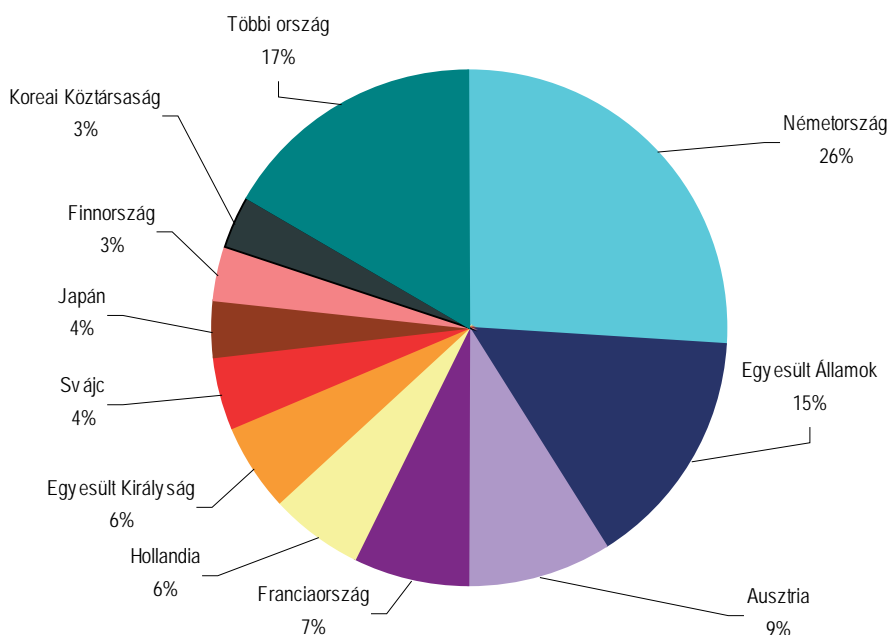
A német érdekeltségek 2009. évi beruházásainak mintegy egyharmada (32,4%) a feldolgozóiparba irányult, a kereskedelemben viszont minimális a beruházási teljesítményük.

Autópálya-beruházásra az összes német beruházás közel 20%-át, mintegy 90 milliárd Ft-ot fordítottak.

Az **Európai Unió kívüli** külföldi tulajdonosok székhelye a legnagyobb arányban az Egyesült Államokban van. Ezek száma és a teljesítményük nem éri el a német irányítású magyarországi leányvállalatokét. Az Egyesült Államok vállalatirányítói a második helyen vannak az éves árbevételük és a megtermelt hozzáadott értékük alapján. Nagy a gazdasági szerepük a feldolgozóiparban belül a gépjárműgyártásban, a közútjárműalkatrész-gyártásban, az elektronikaalkatrész-gyártásban, valamint a számítógépgyártásban. A kereskedelem amerikai irányítású leányvállalatai a gépjárműkereskedelemben realizálják a legnagyobb árbevételt. Ezt követi az élelmiszer, a gépi berendezések, valamint a háztartási cikkek nagykereskedelme. Az amerikai irányítású magyarországi leányvállalatok közel 76 ezer főt foglalkoztatnak.

³ A szervezetek száma szerinti első tíz irányító országban az adózás optimumát célzó cégalapítások is vannak, pl. liechtensteini, illetve a Seychelles-szigeteken bejegyzett jogi személyek tulajdonaként.

Az első tíz ország a külföldi leányvállalatok árbevétele szerint, 2009

A hazai külföldi irányítású leányvállalatok legtöbb irányítójának a székhelye Ausztriában van. Érdekeltségeik (a kereskedelemben működő nagyszervezetet kivéve), döntő többsége kis- és közepes méretű vállalkozás: 49 főnél többet foglalkoztat 238 szervezet, ebből mindössze 50 leányvállalat 249 fő feletti. Az összes külföldi irányítású leányvállalat teljesítményében kisebb az arányuk, mint a leányvállalatok számában: osztrák irányítású a vállalkozások 14,5%-a, az árbevételben csak 8,9%, hozzáadott értékben 8,4% az arányuk. Az ilyen leányvállalatok viszont 2009-ben mintegy 73 ezer főt foglalkoztattak, ez megközelíti a majdnem kétszeres teljesítményt realizáló amerikai irányításúak létszámát.

A feldolgozóiparon belül elsősorban az élelmiszeriparban, a betongyártásban, valamint a papírgyártásban vannak jelen osztrák leányvállalatok, valamint a kereskedelemben a vegyes bolti kiskereskedelemben, és a gépjármű- és a gépjárműüzemanyag-kereskedelemben jelentős a teljesítményük. A legtöbb osztrák beruházás 2009-ben a szárazföldi szállítást kiegészítő szolgáltatás szakágazatba irányult, (mintegy 100 milliárd Ft), ez az Ausztriából származó összes beruházás 37,5%-a.

További európai országok is jelen vannak a leányvállalatok irányítói között (fontosabb tevékenységeik ágazata szerint):

- Franciaország (gyógyszeripar, műanyagtermék-gyártás, villamosenergia-termelés és -kereskedelelem, gázkereskedelelem, bolti vegyes kiskereskedelelem, háztartási cikkek-kereskedelelem),
- Hollandia (elektronikus fogyasztási cikkek-gyártás, gépjárműüzemanyag-kereskedelelem),
- Egyesült Királyság (élelmiszer-nagykereskedelelem, bolti vegyes kiskereskedelelem),
- Svájc (gabona, dohány, vetőmag, takarmány nagykereskedeleme, gyógyszer-nagykereskedelelem),
- Olaszország (műanyag alapanyag-gyártás, villamosmotor-gyártás, gázkereskedelelem, gépjárműüzemanyag-kiskereskedelelem),
- Finnország (híradás-technikai termékek gyártása).

Számottevő Japán szerepe a hazai közútigépjármű- és alkatrészgyártásban, valamint az elektronikus fogyasztási cikkek-gyártásban.

2.4 A hazai és a külföldi irányítású szervezetek termelékenységének elemzése

A hazai és a külföldi irányítású szervezetek termelékenységének elemzését az éves gazdaszerkezeti statisztika (SBS), valamint a külföldi leányvállalatok statisztikája alapján végeztük.

Előnyben vannak a külföldi irányítású vállalkozások az egy főre jutó hozzáadott érték alapján, a magyar irányítású vállalatok mutatójának értéke csak 40,2%-a a külföldi leányvállalatok hasonló mutatójának (4013 ezer Ft/fő a hazai irányítású és 9977 ezer Ft/fő a külföldi irányítású vállalkozásoknál). Az összehasonlítás a nem mezőgazdasági, nem pénzügyi vállalkozásokra vonatkozik. A két csoport mutatóinak értéke az energiaiparban áll legközelebb egymáshoz, és az egy főre jutó hozzáadott érték itt a legnagyobb (2009-ben 26–27 ezer Ft/fő).

A két csoport termelékenységének eltérése az információ, kommunikáció ágakban a legszembetűnőbb. A külföldiek térnyerése is ebben a nemzetgazdasági ágban a legjellemzőbb; a külföldi irányítású vállalkozások 2009. évi aránya 76,8% az ágazat összes hozzáadott értékében.

Viszonylag nagy a termelékenységi mutatók eltérése a feldolgozóiparban is: a hazai irányítású vállalkozások esetében ez 4862 ezer Ft/fő, míg a külföldi irányításúaknál 9017 ezer Ft/fő.

Az egy vállalkozásra jutó alkalmazottak száma a leányvállalatok körében átlagosan tizenegyszer nagyobb, mint a hazai irányításúak azonos létszámmutatója. A legnagyobb az eltérés a kommunikáció, valamint a feldolgozóipar ágazataiban. Egy külföldi irányítású feldolgozóipari vállalkozás átlagosan 126 főt alkalmazott 2009-ben, a hazai irányításúak átlagosan mindössze 7 főt. Ennél is nagyobb a munkaerő koncentrációja a multinacionális szervezeteknél⁴, alkalmazottaik egy feldolgozóipari vállalkozásra jutó száma átlagosan 374 fő volt 2009-ben.

A multinacionális szervezetek aránya 2009-ben az összes külföldi irányítású vállalkozás 11%-a (2003 ilyen vállalkozás működött, nem számítva a mezőgazdasági és a pénzügyi nemzetgazdasági ágakat). Teljesítményarányuk viszont mintegy kétharmad az összes külföldi leányvállalat teljesítményében. Részesedésük az árbevételből a kereskedelemben (71,0%), a távközlésben (74,1%), a feldolgozóiparban (67,1%), valamint az energia nemzetgazdasági ágban (63,4%) a legnagyobb. A multinacionális vállalatok alkalmazzák a külföldi leányvállalatok foglalkoztatottainak több mint felét.

2.5 A változások fő tendenciái

Az összes magyarországi vállalkozás száma 3,0%-kal csökkent 2009-ben az előző évhez képest, míg a külföldi irányítású szervezeteké ennél kisebb mértékben, 1,7%-kal mérséklődött. A csökkenés mértéke a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység nemzetgazdasági ágban, valamint a feldolgozóiparban volt a legnagyobb (10,6, illetve 4,0%). Növekedett a szervezetszám a bányászatban, az energiaipar, a szálláshely-szolgáltatásban és vendéglátásban, az ingatlanügyletekben, továbbá az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységben.

A vállalkozások 2009. évi teljesítményének a csökkenése meghaladta a szervezetszám mérséklődését. Az összes vállalkozás árbevétele 12,1%-kal kisebb, mint 2008-ban, ebből a külföldi irányításúaké 9,2%-kal mérséklődött. A külföldi leányvállalatok teljesítményének visszaesése a kereskedelemben (18,3%), valamint a feldolgozóiparban (12,9%) volt a legnagyobb mértékű.

A feldolgozóipari leányvállalatok teljesítményének visszaesésével arányosan csökkent a foglalkoztatottak száma is, ugyanakkor a kereskedelem ágazataiban a foglalkoztatottak száma 1,8%-kal nagyobb volt, mint 2008-ban. A teljes vállalkozói körben megfigyelt 8,6%-os csökkenéstől eltérően alakult az építőiparban mért árbevétel változása, mivel itt a külföldi irányítású szervezetek árbevétele csaknem másfélszeresre nőtt. Az összes külföldi leányvállalat bruttó tárgyi eszköz beruházásának 2009. évi értéke kisebb az előző évinél, a szállítás nemzetgazdasági ágban azonban az autópálya-építések hatására több mint 150 milliárd Ft-tal meghaladja azt.

4 Az EuroGroup Regiszter (Eurostat) definíciója szerint multinacionális egy szervezet, ha legalább két országban legalább három jogi egysége van.

3. Külföldi irányítású pénzügyi vállalatok

A gazdasági tevékenységek ágazati osztályozása (TEÁOR 2008) szerinti pénzügyi vállalkozások pénzügyi, illetve biztosítási tevékenységet végeznek, a főtevékenységeik alapján a pénzügyi közvetítés, a biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok, valamint az egyéb pénzügyi tevékenység ágazatba tartoznak (64., 65., illetve 66 ágazatok).

Az Európai Unió FATS rendelete eltérő adatszolgáltatást ír elő a pénzügyi, illetve a nem pénzügyi vállalatokra, a speciális működési, valamint a teljesítménymérési feltételeiknek megfelelően. A pénzügyi vállalatok a bevételt, illetve a termelési értéket és a foglalkoztatottak létszámát adják meg. A következők a kétféle teljesítménymutatót a 3 említett ágazat szerint tartalmazzák a külföldi leányvállalatokra.

Az egyéb pénzügyi tevékenység ágazatba tartozott 2009-ben az összes pénzügyi vállalkozás 97%-a, itt az egységek többsége néhány fős egyéni vállalkozás, nagyon kis teljesítménnyel és létszámmal, a másik két ágazat sokkal kevesebb vállalkozása lényegesen nagyobb súlyú mind a teljesítményt, mind a létszámot tekintve.

A külföldi tulajdonú vállalkozások száma is ennek megfelelő összetételű. A pénzügyi közvetítés ágazat összesen 453 vállalkozásának csaknem negyede (24%) külföldi leányvállalat, a biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok ágazatban minden harmadik vállalkozás külföldi (32%). Elhanyagolható (csak 1%) viszont az egyéb pénzügyi tevékenységek ágazatban a többségi külföldi érdekelttségűek aránya. A 2. tábla hasonlítja össze a külföldi leányvállalatok részesedését az ágazatok összes foglalkoztatottainak számából.

2. tábla

A pénzügyi külföldi leányvállalatok részesedése a szervezetek és a foglalkoztatottak számában, 2009

(%)

Ágazatok (TEÁOR 2008)	Összes külföldi leányvállalat részesedése		Ebből: EU-tagállamok aránya	
	szervezetek	foglalkoztatottak	szervezetek	foglalkoztatottak
Pénzügyi közvetítés	24	60	81	85
Biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok	32	85	91	99
Egyéb pénzügyi tevékenység	1	6	72	77

A következők az említett 3 ágazat speciális teljesítménymutatóit tartalmazzák, az előírt elszámolási módszerekkel. A pénzügyi közvetítés ágazatra csak a termelési érték mutató értelmezett, itt a külföldi tulajdonú vállalkozások teljesítményének aránya 67%. Az árbevétel teljesítménymutatója szerint a biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok ágazatban a külföldi leányvállalatok részesedése 57%, az egyéb pénzügyi tevékenységek ágazatban 28%.

Az összes külföldi pénzügyi leányvállalat számában, országok szerint, a német és az osztrák vállalatok aránya a legnagyobb, például a pénzügyi közvetítés ágazatban 30, illetve 25%; a biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok ágazatban 52, illetve 20%, az egyéb pénzügyi tevékenységek ágazatban 25, illetve 40%. Az Európai Unió túlsúlya összességben is érvényesül, ebben az olasz és a francia érdekelttségűek is szerepet kapnak.

A pénzügyi közvetítés ágazat teljesítményében meghatározó arányú német és osztrák bankok mindig is fontos szereplők voltak a magyar pénzügyi rendszerben. Az 1987-es hazai bankreform után nőtt a részesedésük, a magyar bankok nagy részének megvásárlásával, illetve új hitelintézetek alapításával. Bár az 1990-es években az olasz és a francia cégek is növelték szerepüket a magyar bankrendszerben, összességében megmaradt az osztrák és a német bankok vezető szerepe. A pénzügyi közvetítés ágazatban működnek lízing és egyéb hitelezési tevékenységet végző vállalkozások is, amelyek szintén jobbra német és osztrák irányításúak, és vezető szerepük főleg a vállalkozások számában érvényesül.

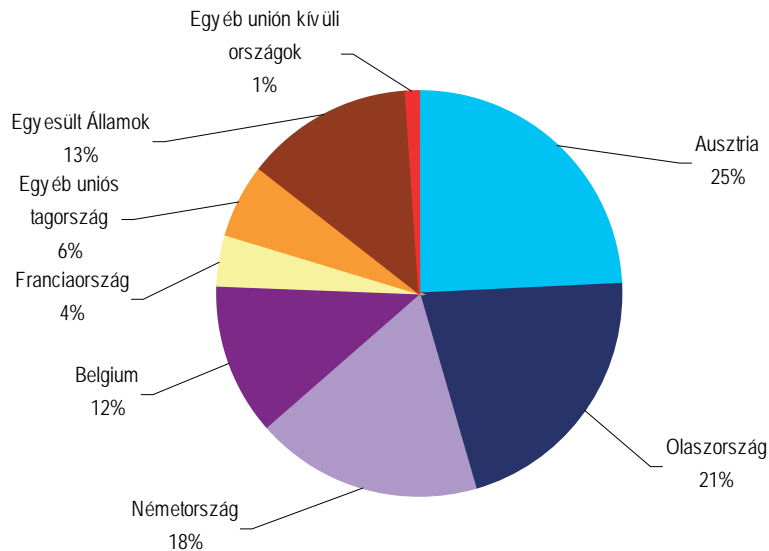
A teljesítmények rangsorában első helyen az osztrák cégek vannak, ezeket követik az olasz, a német, a belga, a holland és a francia leányvállalatok. Eltérők a nagyságviszonyok országok sze-

rint: a német és a francia érdekeltségű hálózatok több, kisebb teljesítményű egységgel működnek, az olasz és a belga irányításúakat kevesebb, de nagyobb teljesítményű pénzügyi vállalat jellemzi.

Az Európai Unió országai mellett ebben az ágazatban az Egyesült Államok érdekeltségei is nagyarányúak minden mutató tekintetében.

3. ábra

Külföldi irányítású vállalkozások termelési értéke a pénzügyi közvetítés ágazatban, 2009

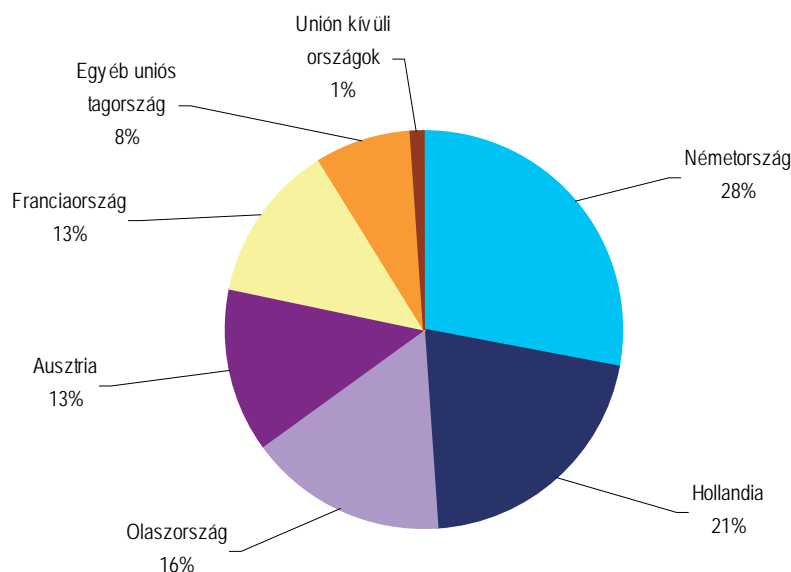

A biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok ágazatban kizárólag a biztosítók lehetnek külföldi tulajdonban, a rezidens nyugdíjpénztárak külföldi irányítása nem engedélyezett. Az összes pénzügyi vállalkozás számában 32% a külföldi tulajdon aránya, csak a biztosítók körében 90%-os a részesedésük.

A szervezetek számának országok szerinti rangsorát a német és az osztrák vállalkozások vezetik. A teljesítmény rangsorában más a helyzet: itt Németország az első, Ausztria csak a negyedik, és mindkét ország viszonylag sok kis biztosítót működtet. A francia, az olasz, a holland és a belga érdekeltségű biztosítóhálózatban kevesebb a vállalkozás, egyenként nagyobb teljesítménnyel.

4. ábra

Külföldi irányítású vállalkozások díjbevétele a biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok ágazatban, 2009

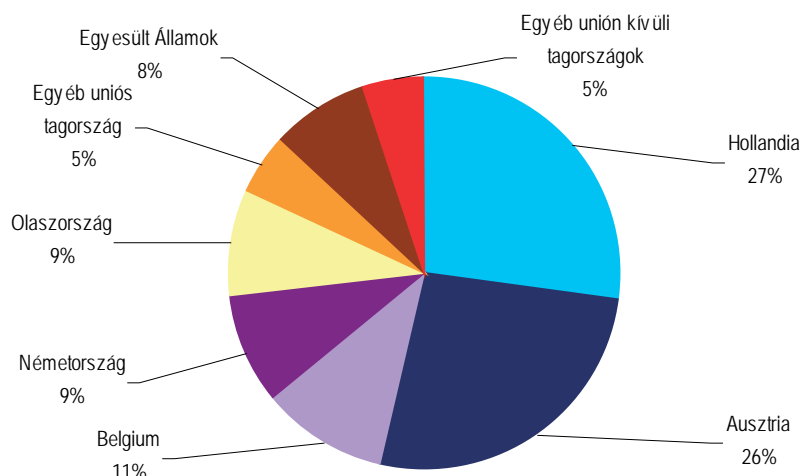

Az egyéb pénzügyi tevékenység ágazat teljesítményében a német befolyás jóval kisebb. Itt Hollandia vezet a rangsort, az összes külföldi tulajdonú vállalkozás bevételeinek 28%-ával, ezt Ausztria követi, 26%-kal. A holland és a belga érdekeltségűek itt is viszonylag nagyobbak, a németek és az osztrákok inkább sok, kis teljesítményű vállalkozással vannak jelen.

5. ábra

Külföldi irányítású vállalkozások bevétele az egyéb pénzügyi tevékenység ágazatban, 2009

ISBN 978-963-235-367-8

Elérhetőségek:

Szerkesztők:

Édes Marianna (nem pénzügyi vállalkozás)

Telefon: (+36-1) 345-6723, e-mail: Marianna.Edes@ksh.hu

Nagy Gyöngyi (pénzügyi vállalkozás)

Telefon: (+36-1) 345-1235, e-mail: Gyongyi.Nagy@ksh.hu

[Információs szolgálat](#), telefon: (+36-1) 345-6789, fax: (+36-1) 345-8641

Módszertan

A külföldi leányvállalatok statisztikája (FATS) egyrészt megfigyeli a Magyarországon működő külföldi irányítású leányvállalatok tevékenységét (inward FATS), másrészt tárgya a magyar ellenőrzés alatt álló, külföldön működő leányvállalatok tevékenysége (outward FATS). Ez utóbbiakra vonatkozóan a kisszámú sokaság miatt még nem rendelkezünk elegendő információval és tapasztalattal a megfelelő színvonalú adatminőség biztosításához, ezért elemzésünkben csupán az inward FATS adataira térünk ki.

Külföldi irányítás alatt állónak tekintünk egy vállalkozást, ha a vállalat működését meghatározó stratégiai döntéseket nem magyarországi székhelyű szervezetek vagy magánszemélyek hozzák meg.

A statisztika a nem pénzügyi vállalkozások esetében a teljesítményre (árbevétel, termelési érték, hozzáadott érték, vásárolt termékek és szolgáltatások összes értéke, valamint ebből a változatlan formában értékesített termékek és közvetített szolgáltatások, személyi jellegű kiadások), a munkaügyre (foglalkoztatottak száma, alkalmazottak száma), a kutatás-fejlesztésre (K+F-ráfordítás és -létszám) és a bruttó beruházásokra vonatkozó mutatókat figyel meg.

A pénzügyi vállalatok mutatói: az árbevétel vagy termelési érték (ágazattól függően), valamint a foglalkoztatottak száma.

A megfigyelt tárgyév december 31-i állapotának megfelelő adatokat a leányvállalat tevékenysége, valamint a leányvállalat irányítását végző szervezet, vagy magánszemély székhelyének országa szerint csoportosítjuk.

A statisztika összeállításánál a legnagyobb kihívást a tulajdonosi láncolat végén lévő, irányító szervezet vagy magánszemély székhelyének meghatározása jelenti, melyre a vállalkozás nagyságától függően több módszert is alkalmazunk. Az 1 milliárd Ft feletti árbevételű, vagy 100 fő feletti, vagy 20 milliárd Ft feletti beruházással rendelkező vállalatok esetében nyilvános hatósági és céges információkat (elsősorban internetoldalak, 2009-ben 14%) is felhasználva határozzuk meg az országot.

Az Európai Unió statisztikai hivatala (Eurostat) felismerve azt, hogy a multinacionális szervezetek esetében minden tagország statisztikájában a végső irányító szervezetre vonatkozóan azonos székhellyel kell megjeleníteni, létrehozta az EuroGroup Regisztert, amely jelenleg mintegy 5 ezer olyan vállalkozás végső irányító szervezetére vonatkozó információit tartalmazza, amelyeknek az Európai Unió valamely országában van a székhelye. Ezeket az információkat egyre nagyobb arányban használjuk fel a FATS-statisztika összeállítása során. Az EuroGroup Regiszterből származó információk alapján meghatározott vállalkozások 2009-ben a magyarországi külföldi irányítású vállalkozások 11%-át adták, súlyuk azonban ennél jóval nagyobb, hiszen az általuk realizált árbevétel az összes Magyarországon működő külföldi irányítású leányvállalat 66%-át teszi ki.

A kisszervezeteknél a nagyszámú sokaság miatt a fenti módszer nem alkalmazható. Ebben a körben azt feltételeztük, hogy a végső irányító egyúttal a közvetlen befektető, mely feltételezésünket egy 1200-as elemű, tevékenység és megye szerint rétegzett minta elemzésével vizsgáljuk. A prekonceptciónk évről évre beigazolódnak, mivel a közvetlen befektető és a végső befektető között az azonosságot mutató korreláció az országok döntő többségében meghaladja a 90%-ot. Ezen országok esetében a hiányzó országkódokat a közvetlen befektetők információit tartalmazó cégbírósági adatokból pótoljuk (2009-ben 14%).

Tekintettel arra, hogy a cégbírósági adatok sem teljes körűek, a hiányzó országokat donor adatokkal egészítjük ki. 2009-ben a donorral pótolta székhelyadatok a teljes sokaság 61%-át adták, teljesítményük alapján súlyuk azonban elenyésző, mivel az általuk realizált árbevétel az összes Magyarországon működő külföldi irányítású leányvállalat árbevételének mindössze 2%-át teszi ki.